

12.217/
23

2217/
23

KÉTNYELVŰ
K
KLASSIKUS
K
KÖNYVTÁR

848
Mark Twain
Nyugtalan éj
A restless Night

**Az eredeti teljes szöveg és hű
fordítása**

Angolból fordította
Reichard Pirooska

LANTOS A. KIADÁSA
BUDAPEST
IV. MUZEUM-KÖRUT. 3

OSZK

Central Library of the University of Toronto

KÉTNYELVŰ KLASSIKUS KÖNYVTÁR
23. SZÁM.

MARK TWAIN
NYUGTALAN ÉJ
A RESTLESS NIGHT

AZ EREDETI TELJES SZÖVEG ÉS HŰ FORDÍTÁSA

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA
REICHARD PIROSKA

12.27

BUDAPEST, 1920. LANTOS KIADÁSA/R

Utasítás.

A Kétnyelvű Klassikus Könyvtár a *haladóknak* fölöslegessé akarja tenni a szótár fírasztó és időt rabló használatát, a *kezdőknek* pedig megkönnyíteni. A kezdőre elkedvetlenítő hatással van a szótárban való hosszas keresgélés, és ha meg is tudja találni az egyes idegen szavak jelentését, a legtöbbször nem bírja megállapítani az összefüggés értelmét. Ezen kívánnak segíteni a *Kétnyelvű Klassikus Könyvtár* bilingvis kiadásai, az eredeti szöveget kísérő magyar fordítással, mely játszva beleavatja a tanulót az idegen nyelv legnagyobb nehézségeibe. Az olvasó ne sokat vesződjék az egyes szavak jelentéseinek pontos megállapításával, engedje, hogy az idegen kifejezések *lassan és öntudatlanul* gyökeret verjenek nyelvérzékében, inkább olvassa el többször a szöveget, mint aprólékos és fírasztó gondossággal, és a szókincse minden erőltetés nélkül, észrevétlenül fog gyarapodni és gazdagodni. Csak minél többet olvasni és minél kevesebbet forgatni a szótárt és a grammatikát!

Az angol kiejtés főszabályai.

A *magánhangzók* nyílt szótagban *hosszúak*, zárt szótagban *rövidek*. Nyílt szótag az, amely magánhangzóra végződik: *ca-ne*; a zárt szótag mássalhangzóval zárul: *can*.

A *hosszú magánhangzók* kiejtése: *a* = éj (*cane*: khéjn), *e* = í (*mete*: mít), *i* = áj (*fine*: fájn), *o* = ó (*note*: nót), *u* = jú (*tune*: tjún).

A *rövidek*: *a* = e (*can*: khän), *e* = e (*met*: met), *i* = i (*fin*: fin), *o* = a (*not*: nat), *u* = ö (közel a rövid á-hoz, *tun*: tön).

Folytatása a füzet végén!

NYUGTALAN ÉJ — A RESTLESS NIGHT

**KUTYA A TEMPLOMBAN
A DOG IN CHURCH**

Országos Széchényi Könyvtár

A restless Night.

We were in bed by ten, for we wanted to be up and away on our tramp homeward with the dawn. I hung fire,¹⁾ but Harris went to sleep at once. I hate a man who goes to sleep at once; there is a sort of indefinable something about it which is not exactly an insult, and yet is an insolence; and one which is hard to bear, too. I lay there fretting over this injury and trying to go to sleep; but the harder I tried, the wider awake I grew. I got to feeling very lonely in the dark, with no company but an undigested dinner.²⁾ My mind got a start, by-and-bye, and began to consider the beginning of every subject which has ever been thought of; but it never went further than the beginning; it was touch and go;³⁾ it fled from topic to topic with a frantic speed. At the end of an hour my head was in a perfect whirl,⁴⁾ and I was dead tired, fagged out.

The fatigue was so great that it presently began to make some head against⁵⁾ the nervous excitement while imagining myself awake, I would really doze into momentary unconsciousnesses, and come suddenly out of them with a physical jerk which nearly wrenched my joints apart—the delusion of the instant being that I was tumbling backwards over a precipice. After I had fallen over eight or nine precipices

Nyugtalan éj.

Tizre ágyban voltunk, mert virradatkor fent és útban akartunk lenni gyalog hazafelé. Én késlekedtem, de Harris rögtön elaludt. Gyűlölöm az olyan embert, aki rögtön elalszik; aféle meghatározhatatlan valami van ebben, ami nem épen sértés és mégis gorombaság; még pedig olyan, amit hozzá nehéz elviselni. Ott feküdtem e sérelmen bosszankodva, és igyekeztem elaludni, de minél inkább igyekeztem, annál éberebb lettem. Kezdtém magamat nagyon elhagyottan érezni a sötétben, egyedül egy elemésztetlen ebéddel. Lassanként az eszem nekilendült és kezdte fontolóra venni minden tárgynak a kezdetét, amiről valaha gondolkoztak; de soha nem ment túl a kezdeten; csak ép érintette; tárgyról-tárgyra rohant örült sebességgel. Egy óra mulva az egész fejem forgott és én holt fáradt, kimerült voltam.

A fáradtság olyan nagy volt, hogy nemsokára kezdte bizonyos mértékben megtámadni az ideges izgatottságot; mig azt hittem, hogy ébren vagyok, valóságban pillanatokra öntudatlanul bóbiskoltam, és hirtelen fölébredtem egy testi rázkódással, amely tagjaimat szinte szétrángatta — a pillanatnyi érzécsalódás az lévén, hogy hátrafelé bukom egy szakadék felett. Miután nyolc vagy kilenc szakadékon átestem

and thus found out that one half of my brain had been asleep eight or nine times without the wide-awake, hard-working other half suspecting it, the periodical unconsciousnesses began to extend their spell gradually over more of my brain-territory, and at last I sank into a drowse which grew deeper and deeper, and was doubtless on the very point of becoming a solid, blessed, dreaming stupor, when—what was that?

My dulled faculties dragged themselves partly back to life and took a receptive attitude. Now out of an immense, a limitless distance, came a something which grew and grew, and approached, and presently was recognisable as a sound—it had rather seemed to be a feeling, before. This sound was a mile away, now—perhaps it was the murmur of a storm; and now it was nearer—not a quarter of a mile away. Was it the muffled rasping and grinding of distant machinery? No, it came still nearer. Was it the measured tramp of a marching troop? But it came nearer still, and still nearer—and at last it was right in the room: it was merely a mouse gnawing the woodwork. So I had held my breath all that time for such a trifle!

Well, what was done could not be helped; I would go to sleep at once and make up the lost time. That was a thoughtless thought. Without intending it—hardly knowing it—I fell to listening intently to that sound, and even unconsciously counting the strokes of the mouse's nutmeg-grater. Presently I was deriving exquisite suffering from this employment, yet maybe I could have endured it if the mouse had attended steadily to his work: but he did not do that;

és így rájöttem, hogy agyan egyik fele nyolc-kilenc-szer aludt, anélkül hogy az egészen éber, erősen dolgozó másik fele gyanította volna, az időnként való öntudatlanság kezdte fokozatosan kiterjeszteni varázsát agyamnak nagyobb területére, és végül álomba sülyedtem, amely egyre mélyebb lett és kétségtelenül épen azon a ponton volt, hogy kitarító, áldott, álmodó kábulattá váljék, amikor — mi volt az?

Eltoompult képességeim részben visszavonszolták magukat az életbe és befogadó állást vettek föl. Most borzasztó, határtalan távolságból jött valami, ami nőtön-nőtt és közeledett, és nemsokára felismerhető volt, mint hang — előbb inkább érzésnek tettszett. E hang egy mérföldnyire el volt most — talán egy vihar morajlása volt; és most közelebb jött — nem egészen egy negyed mérföldnyire. Távoli gépezetnek tompított reszelődése vagy nyikorgása volt? Nem, még közelebb jött. Menetelő sereg egyöntetű dobogása volt? De még közelebb jött és még közelebb — és végre közvetlenül a szobában volt: csupán egy egér volt, amely a faburkolatot rágta. Hát ily semmiségért tartottam vissza annyi ideig a lélekzetemet!

Nos, ami megtörtént, azon nem lehetett segíteni; rögtön el akartam aludni és kipótolni az elvesztett időt. Ez egy meggondolatlan gondolat volt. Anélkül, hogy szándékoztam volna — szinte tudtomon kívül — kezdtem feszülten figyelni azt a neszt, sőt még öntudatlanul számolni is, az egér szerezsendió-reszelőjének huzásait. Kis idő múlva e foglalkozással nagyon heves szenvedést okoztam magamnak, de talán el tudtam volna viselni, ha az egér rendületlenül végezte

he stopped every now and then, and I suffered more while waiting and listening for him to begin again than I did while he was gnawing. Along at first I was mentally offering a reward of five—six—seven—ten dollars for that mouse; but toward the last I was offering rewards which were entirely beyond my means. I close-reefed my ears⁶⁾)—that is to say, I bent the flaps of them down, and furled them into five or six folds, and pressed them against the hearing orifice—but it did no good: the faculty was so sharpened by nervous excitement that it was become a microphone and could hear through the overlays without trouble.

My anger grew to a frenzy. I finally did what all persons before have done, back to Adam—resolved to throw something. I reached down and got my walking shoes,⁷⁾ then sat up in bed and listened, in order to exactly locate the noise. But I couldn't do it; it was as unlocatable as a cricket's noise; and where one thinks that that is, is always the very place where it isn't. So I presently hurled a shoe at random, and with a vicious vigour. It struck the wall over Harris's head, and fell down on him; I had not imagined I could throw so far. It woke Harris, and I was glad of it until I found he was not angry; then I was sorry. He soon went to sleep again, which pleased me; but straightway the mouse began again, which roused my temper⁸⁾ once more. I did not want to wake Harris a second time, but the gnawing continued until I was compelled to throw the other shoe. This time I broke a mirror—there were two in the room—I got the largest one, of course. Harris woke again, but did not complain, and I was sorrier than

volna munkáját: de nem tette; olykor-olykor megállott és jobban szenvedtem, mialatt vártam és figyeltem, hogy megint kezdje, mint mialatt rágicsált. Majd előbb gondolatban öt—hat—hét—tiz dollár jutalmat ajánlottam fel az egérért; de a vége felé olyan jutalmakat ajánlottam fel, amelyek teljesen felülmúlták az én vagyonomat. Füleim minden vitorláját bevontam, azaz lehajlítottam a cimpájukat és öt vagy hat ráncba göngyölítettem és a hallónyílásra nyomtam, de mit sem segített: az ideges izgalom annyira megélesítette a hallóképességet, hogy mikrofonná vált és nehézség nélkül hallhatott a takarókon át,

Bosszuságom dühöngéssé nőtt. Végül azt tettem, amit minden ember tett előttem vissza egészen Ádámgig — elhatároztam, hogy valamit oda dobok. Lenyultam és megtaláltam az utcai cipőmet, aztán felültem az ágyban és figyeltem, hogy pontosan meghatározzam a zaj helyét. De nem tudtam; oly meghatározhatatlan volt, mint a tücsök hangja; s ahol az ember azt hiszi, hogy ott van, mindig éppen az a hely, ahol nincs. Hát kis idő múlva találomra elhajítottam egy cipőt, és pedig bőszerűen. Megütötte a falat Harris feje fölött és leesett rá; nem képzeltem volna, hogy oly messze tudok dobni. Fölébresztette Harrist és én örültem ennek, amig nem láttam, hogy nem haragszik; azután sajnáltam. Ő nemsokára ismét elaludt, ami tetszett nekem; de az éger nyomban ismét nekikezdett, ami újra kihozott a sodromból. Nem akartam másodszor is felkölteni Harrist, de a rágcsálás folytatódott, mig-nem kénytelen voltam a másik cipőt elhajítani. Ezuttal eltörtem egy tükröt — kettő volt a szobában — a nagyobb találtam el, persze. Harris megint fölébredt,

10
ever. I was resolved that I would suffer all possible torture before I would disturb him a third time.

The mouse eventually retired, and by-and-bye I was sinking to sleep, when a clock began to strike. I counted till it was done, and was about to drowse again when another clock began; I counted; then the two great Rathhaus clock angels began to send forth soft, rich, melodious blasts from their long trumpets. I had never heard anything that was so lovely, or weird, or mysterious—but when they got to blowing the quarter hours, they seemed to me to be overdoing the thing. Every time I dropped off for a moment, a new noise woke me. Each time I woke I missed my coverlet, and had to reach down to the floor and get it again.

At last all sleepiness forsook me. I recognised the fact that I was hopelessly and permanently wide awake. Wide awake, and feverish and thirsty.—When I had lain tossing there as long as I could endure it, it occurred to me that it would be a good idea to dress and go out in the great square and take a refreshing wash in the fountain, and smoke and reflect there until the remnant of the night was gone.

I believed I could dress in the dark without waking Harris. I had banished my shoes after the mouse, but my slippers would do for a summer night. So I rose softly, and gradually got on everything—to one sock. I couldn't seem to get on the track of that sock. But I had to have it; so I went down on my hands and knees,⁹⁾ with one slipper on and the other in my hand, and began to paw gently around

de nem panaszkodott, és én nyomorultabbul éreztem magamat, mint valaha. El voltam határozva, hogy minden lehető kínzást elszenvedek, mielőtt őt harmadszor megzavarnám.

Az egér véglegesen visszavonult és lassanként álomba merülőben voltam, mikor egy óra ütni kezdett. Számoltam, míg elüött és épen elszunnyadóban voltam megint, mikor egy másik óra rákezdte; számoltam; ekkor a városház-óra két nagy angyala kezdett hosszú harsonájából lágy, teli, dallamos hangokat eregetni. Soha nem hallottam semmit, ami ily kedves vagy bűbajos, vagy titokzatos lett volna — de mikor elkezdtek a negyedórákat fujni, úgy tetszett nekem, hogy túlságba viszik a dolgot. Valahányszor egy pillanatra elaludtam, valami új zaj fölébresztett. Valahányszor fölébredtem, hiányzott a takaróm s le kellett nyulnom a padlóra, hogy megtaláljam.

Végül minden álomosság elhagyott. Felismertem a tényt, hogy reménytelenül és állandóan teljesen ébren vagyok. Teljesen éber, és lázas és szomjas. Mikor ott feküdtem hánykolódva, ameddig kibirtam, eszembe jutott, hogy jó gondolat lenne felöltözni és kimenni a nagy térre, és üdítésül megmosdani a szökőkútban, és szivarozni és gondolkozni ott, míg az éj hátralevő része elmulik.

Azt hittem fel tudok öltözni a sötétben anélkül, hogy Harrist felkölteném. Cipőimet az egér után számüzetésbe küldtem, de papucsaim is elegendők lesznek egy nyári éjre. Hát halkán fölkeltem és lassanként mindent magamra vettem — egy félharisnyáig. Úgy látszott, nem tudok annak a félharisnyának nyomába jutni. De szükségem volt rá; hát négykézláb ereszkedtem, egyik papucssal a lábamon és a

and rake the floor, but with no success. I enlarged my circle, and went on pawing and raking. With every pressure of my knee, how the floor creaked! and every time I chanced to rake against any article, it seemed to give out thirty-five or thirty-six times more noise than it would have done in the daytime.

In those cases I always stopped and held my breath till I was sure Harris had not awakened—then I crept along again. I moved on and on, but I could not find the sock; I could not seem to find anything but furniture. I could not remember that there was much furniture in the room when I went to bed, but the place was alive¹⁰) with it now—especially chairs—chairs everywhere. Had a couple of families moved in, in the meantime? And I never could seem to *glance*¹¹) on one of those chairs, but always struck it full and square with my head. My temper rose by steady and sure degrees, and as I pawed on and on I fell to making vicious comments under my breath.

Finally, with a venomous access of irritation, I said I would leave without the sock; so I rose up and made straight for the door—as I supposed—and suddenly confronted my dim spectral image in the unbroken mirror. It startled the breath out of me, for an instant; it also showed me that I was lost, and had no sort of idea where I was. When I realised this, I was so angry that I had to sit down on the floor and take hold of something. If there had been only one mirror, it might possibly have helped

másikkal kezemben, és kezdtem halkán szerte kapargálni és átkutatni a padlót, de sikertelenül. Kiterjesztettem a körömet és folytattam a kapargálást és kotorászt. Hogy recsegett a padló térdem minden nyomásánál! és valahányszor valami tárgyat megkotortam véletlenül, úgy tetszett, hogy harmincöt vagy harminchatszor nagyobb lármát csapott, mint nappal tette volna.

Ilyen esetekben mindig megálltam és visszafojtottam lélekzetemet, míg biztos voltam, hogy Harris föl nem ébredt — aztán ismét előre másztam. Egyre tovább mozogtam, de nem tudtam megtalálni a félharisnyát; úgy látszott, semmit nem tudok találni, csak butort. Nem tudtam visszaemlékezni, hogy sok butor volt a szobában, mikor aludni tértem, de most a hely zsúfolva volt velük — különösen székek — székek mindenütt. Pár család költözött volna be időközben? És mintha sohasem tudtam volna *surolni* egyet e székek közül, hanem mindig egészen és egyenesen beléjük ütköztem a fejemmel. Ingerültségem állandó és biztos fokokkal emelkedett, és amint tovább és tovább kapargáltam, kezdtem halkán gonosz megjegyzéseket tenni.

Végül a bosszankodás dühös rohamával azt mondtam, hogy kimegyek a félharisnya nélkül; hát fölemelkedtem s egyenesen az ajtó felé indultam — amint hittem — és hirtelen szemben álltam homályos, kísérteties képpel az ép tükörben. A lélekzetemet megszakasztotta egy pillanatra s azt is megmutatta nekem, hogy veszve vagyok és halvány sejtelmem sincs róla, hogy hol vagyok. Mikor ezt elgondoltam, oly bosszus voltam, hogy kénytelen voltam leülni a padlóra és megfogni valamit. Ha csak egy tükör lett

to locate me; but there were two, and two were as bad as a thousand; besides, these were on opposite sides of the room. I could see the dim blur of the windows, but in my turned-around condition they were exactly where they ought not to be, and so they only confused me instead of helping me.

I started to get up, and knocked down an umbrella; it made a noise like a pistol-shot when it struck that hard, slick, carpetless floor; I grated my teeth and held my breath—Harris did not stir. I set the umbrella slowly and carefully on end against the wall, but as soon as I took my hand away its heel slipped from under it, and down it came with another bang. I shrunk together and listened a moment in silent fury—no harm done, everything quiet. With the most painstaking care and nicety I stood the umbrella up once more, took my hand away, and down it came again.

I have been strictly reared, but if it had not been so dark and solemn and awful there in that lonely vast room, I do believe I should have said something then which could not be put into a Sunday-school book¹²⁾ without injuring the sale of it. If my reasoning powers had not been already sapped dry¹³⁾ by my harassments, I would have known better than to try and set an umbrella on end on one of those glassy German floors in the dark; it can't be done in the daytime without four failures to one success. I had one comfort, though—Harris was yet still and silent—he had not stirred.

The umbrella could not locate me—there were four standing around the room, and all alike. I thought I would feel along the wall and find the door

volna, valószínűleg segített volna lánjékozódnom; de kettő volt, és kettő oly rossz volt, mint ezer; azonkívül ezek a szoba szemközti oldalain voltak. Láthattam az ablakok homályos foltját, de az én felfordult állapotomban épen ott voltak, ahol nem kellett lenniök és csak megzavartak, ahelyett hogy segítettek volna.

Kezdttem fölállni és leütöttem egy esernyőt; olyan zajt csapott, mint egy pisztolylövés, mikor abba a kemény, fényes, szőnyegtelen padlóba ütődött; a fogaimat csikorgattam és visszafojtottam lélekzetemet — Harris nem moccant. Az esernyőt lassan és óvatosan a falnak támasztottam, de mihelyt elvettem a kezemet, talpa megcsuszott és leesett egy második durranással. Összezsugorodtam s egy pillanatig néma dühvel figyeltem — semmi baj nem történt, minden csöndes. A leggondosabb vigyázattal és pontossággal még egyszer fölállítottam az esernyőt, aztán elvettem a kezemet és bizony leesett megint.

Engem szigoruan neveltek, de ha nem lett volna oly sötét, ünnepélyes és borzasztó ott abban a magános roppant szobában, hiszem, hogy mondtam volna akkor valamit, amit nem lehetett volna egy hittankönyvbe beletenni anélkül, hogy kelendőségének ne ártanának. Ha ítélőképességem nem lett volna, már kiszipolyozva gyötrődésem által, okosabbat is tudtam volna, mint megkísérteni egy esernyőt talpra állítani ama tükörsima német padlók egyikén a sötétben; nappal sem lehet megtenni négy kudarc nélkül egy sikerrel szemben. De volt egy vigaszom — Harris még csöndes és néma volt — nem mozdult.

Az esernyő nem tudott tájékoztatni — négy ernyő állott szerte a szobában és mind hasonló. Azt gondoltam tapogatózni fogok a fal mentén és ily módon

in that way. I rose up and began this operation, but raked down a picture. It was not a large one, but it made noise enough for a panorama. Harris gave out no sound, but I felt that if I experimented any further with the pictures I should be sure to wake him. Better give up trying to get out. Yes, I would find King Arthur's Round Table ~~once more~~—I had already found it several times—and use it for a base of departure on an exploring tour for my bed; if I could find my bed I could then find my water-pitcher: I would quench my raging thirst and turn in.

So I started on my hands and knees, because I could go faster that way, and with more confidence too, and not knock down things. By-and-bye I found the table—with my head—rubbed the bruise a little, then rose up and started, with hands abroad and fingers spread, to balance myself. I found a chair; then the wall; then another chair; then a sofa; then an alpenstock, then another sofa; this confounded me. for I had thought there was only one sofa. I hunted up the table again and took a fresh start; found some more chairs.

It occurred to me, now, as it ought to have done before, that as the table was round, it was therefore of no value as a base to aim from: so I moved off once more, and at random among the wilderness of chairs and sofas—wandered off into unfamiliar regions, and presently knocked a candlestick off a mantelpiece; grabbed at the candlestick and knocked off a lamp; grabbed at the lamp and knocked off a water-pitcher with a rattling crash, and thought to myself, «I've found you at last—I judged I was close

megtalálni az ajtót. Fölemelkedtem és elkezdtem e műveletet, de leütöttem egy képet.* Nem volt nagy kép, mégis olyan zajt csapott, hogy egy körképtől is elég lett volna. Harris nem adott hangot, de éreztem, hogyha tovább kísérleteznék a képekkel, biztosan felkölteném. Inkább lemondani a törekvésről, hogy kijussak! Igen, meg akartam találni Arthur király kerek asztalát még egyszer — már többször megtaláltam volt — és az ágyamhoz vezető földerítő útra elindulási alapul fölhasználni; ha meg tudnám találni ágyamat, akkor meg tudnám találni vizeskorsómat; lecsillapítanám veszett szomjuságomat és befordulnék.

Hát elindultam négykézláb, mert így gyorsabban tudtam menni és több biztonsággal is, anélkül hogy valamit leütnék. Idővel megtaláltam az asztalt — a fejemmel — megdörzsöltem kissé az ütés helyét, azután fölálltam és elkezdtem kinyújtott kezekkel és tárt ujjakkal ide-oda lépkedni. Találtam egy széket; aztán a falat; aztán egy másik széket; aztán egy diványt; aztán egy hegymászó-botot; aztán egy másik diványt; ez megzavart, mert azt gondoltam, hogy csak egy divány van. Ismét kinyomoztam az asztalt és újra nekiindultam; még néhány széket találtam.

Most eszembe ötlött, aminek már előbb kellett volna, hogy mivel az asztal kerek volt, nem volt semmi hasznossága mint alapnak, ahonnan célt kitüzni lehet; hát ismét elkotródtam és pedig vaktába székek és diványok vadonába — elbolyongtam ismeretlen tájakra és kis idő múlva leütöttem egy gyertyatartót egy kandallópárkányról; a gyertyatartó után kaptam és leütöttem egy lámpát; a lámpa után kaptam és leütöttem egy vizeskancsót csörömpölő csattanással és azt gondoltam magamban: «Végül megtaláltalak —

upon you.» Harris shouted «Murder!» and «Thieves!» and finished with «I'm absolutely drowned.»¹⁴⁾

The crash had roused the house. Mr. X. pranced in, in his long night garment, with a candle, young Z. after him with another candle; a procession swept¹⁵⁾ in at another door, with candles and lanterns—landlord and two German guests in their nightgowns, and a chambermaid in hers.

I looked around; I was at Harris's bed, a Sabbath day's journey¹⁶⁾ from my own. There was only one chair where a body could get at it—I had been one sofa; it was against the wall; there was only revolving around it like a planet, and colliding with it like a comet half the night.

I explained how I had been employing myself, and why. Then the landlord's party left, and the rest of us set about our preparations for breakfast, for the dawn was ready to break. I glanced furtively at my pedometer, and found I had made forty-seven miles. But I did not care, for I had come out for a pedestrian tour anyway.

azt hiszem, hogy közel vagyok hozzád.» Harris felordított: «Gyilkos» és «Tolvajok» és azzal végezte: «Csupa víz vagyok.»

A csattanás fölverte a házat. X. úr büszkén belépkedett hosszú éji öltözetében, egy gyertyával; a fiatal Z. utána egy másik gyertyával; egy menet vonult fel egy másik ajtón gyertyákkal és lámpásokkal — vendéglős és két német vendég hálóköntöseikben és egy szobaleány a magáében.

Körülnéztem; Harris ágyánál voltam, kis távolságban a magamétól. Csak egy divány volt; a fal mellett állt; csak egy szék volt ott, ahol hozzájuthatott az ember — keringtem körülötte mint egy bolygó és összeütköztem vele mint egy üstökös, fél éjszakán át.

Megmagyaráztam hogyan foglalatostkodtam és miért. Aztán a vendéglős társasága elment és mi többiek nekiláttunk a reggelihez való előkészületeinknek, mert a hajnal kezdett hasadni. Lopva lépésmérőmre néztem és úgy találtam, hogy negyvenhét mérföldet tettem meg. De nem bántam, hiszen úgyis gyalogtúrára indultam.

A Dog in Church.

After the hymn had been sung, the Rev. Mr. Sprague turned himself into a bulletin board, and read off «notices» of meetings and societies and things till it seemed that the list would stretch out to the crack of doom¹⁷)—a queer custom which is still kept up in America, even in cities, away here in this age of abundant newspapers. Often, the less there is to justify a traditional custom, the harder it is to get rid of it.

And now the minister¹⁸) prayed. A good, generous prayer, it was, and went into details: it pleaded for the church, and the little children of the church; for the other churches of the village; for the village itself; for the county; for the State; for the State officers; for the United States; for the churches of the United States; for Congress; for the President; for the officers of the Government; for poor sailors, tossed by stormy seas; for the oppressed millions groaning under the heel of European monarchs and Oriental despotism; for such as have the light and the good tidings, and yet have not eyes to see nor ears to hear withal; for the heathen in the far islands of the sea; and closed with a supplication that the words he was about to speak might find grace and

Kutya a templomban.

Miután a zsolozsmát elénekelték, Sprague tiszteletes úr a napi jelentések táblájává változott és gyülések és társaságok és egyebek «tudósítás»-ait olvasta fel, míg úgy látszott, hogy a lista a végétélel harsonájáig nyulik ki — furcsa szokás, melyet még megtartanak Amerikában, még városokban is, mely idejét multa itt a fölös számu ujságoknak ebben a korszakában. Gyakran minél kevesebb igazolása van valami hagyományos szokásnak, annál nehezebb megszabadulni tőle.

És most a lelkész imádkozott. Jámbor, nagylelkű imádság volt és részletekbe ment: esedezett a templomért és a templom kis gyermekeiért; a falu többi templomaiért; magáért a faluért; a kerületért; az államért; az állami hivatalnokokért; az Egyesült Államokért; az Egyesült Államok templomaiért; a képviselőházért; az elnökért; a kormány hivatalnokaiért; szegény tengerészekért, kik viharos tengereken hánycódnak; elnyomott milliókért, akik európai uralkodók és keleti zsarnokság sarka alatt nyögnek; azokért, akiknél nem hiányzik a fény és a jó hír és még sincs szemük, hogy lássanak és fülük, hogy halljanak vele; a pogányokért a tenger távol szigetein; és befejezte azzal a könyörgéssel, hogy bárha a szavak, melyeket épen kiejtett, **malasztra és kegyelemre találának és**

favour, and be as seed sown in fertile ground, yielding in time a grateful harvest of good. Amen.

There was a rustling of dresses, and the standing congregation sat down. The boy whose history this book relates¹⁹) did not enjoy the prayer, he only endured it—if he even did that much. He was restive all through it; he kept tally of the details of the prayer, unconsciously—for he was not listening, but he knew the ground of old, and the clergyman's regular route over it—and when a little trifle of new matter was interlarded, his ear detected it and his whole nature resented it; he considered additions unfair and scoundrelly.

In the midst of the prayer a fly had lit on the back of the pew in front of him and tortured his spirit by calmly rubbing its hands together, embracing its head with its arms, and polishing it so vigorously that it seemed to almost part company with the body, and the slender thread of a neck was exposed to view; scraping its wings with its hind legs and smoothing them to its body as if they had been coat tails: going through its whole toilet as tranquilly as if it knew it was perfectly safe. As indeed it was; for as solely as Tom's hands itched to grab for it they did not dare—he believed his soul would be instantly destroyed if he did such a thing while the prayer was going on. But with the closing sentence his hand began to curve and steal forward, and the instant the «Amen» was out, the fly was a prisoner of war. His aunt detected the act and made him let it go.

The minister gave out his text and droned along

lennének miként mag termékeny talajba hintve, mely a maga idején a jónak háládatos aratásával jutalmaz. Amen.

A ruhák suhogtak s az álló gyülekezet leült. A fiú, kinek történetét e könyv elmondja, nem élvezte az imádságot, csak eltűrte azt — ha ugyan annyit is tett. Az egészen végig türelmetlen volt; számon tartotta az ima részleteit, öntudatlanul — mert nem figyelt, de régen ismerte a területet és a pap rendes útirányát azon át — s ha valami kis csekély új anyag keverődött bele, füle fölfedezte és egész lénye méltatlankodott; a toldalékokat igazságtalanoknak és becsteleneknek tartotta.

Az ima közepén egy légy szállott az előtte levő templomi szék támlájára és megkínózta a lelkét azzal, hogy nyugodtan dörzsölgette össze kezeit, átölelte fejét karjaival s oly erélyesen fényesítette, hogy az szinte elválni látszott a testtől, és a nyakának karcsu fonala láthatóvá vált; a szárnyait hátsó lábaival kaparta és testéhez simította, mintha kabátszárnyak lettek volna: oly nyugodtan szedve magát egészen rendbe, mintha tudta volna, hogy teljesen biztosságban van. Amint volt is, mert bármint viszkettek is Tom kezei, hogy utána kapjanak, nem mertek — azt hitte, a lelke tüstént elkárhoznék, ha ilyesmit tenne, míg az ima folyik. De a befejező mondattal a keze elkezdett görbülni és előre lopózkodni és abban a pillanatban, mikor az «Amen» kint volt, a légy hadifogoly volt. Nagynénje fölfedezte a tettet és elbocsájtatta vele.

A lelkész megadta bibliai szövegét és egyhanguan

monotonously through an argument that was so prosy, that many a head by and by began to nod—and yet it was an argument that dealt in limitless fire and brimstone and thinned the predestined elect down to a company so small as to be hardly worth the saving. Tom counted the pages of the sermon; after church he always knew how many pages there had been, but he seldom knew anything else about the discourses. However, this time he was really interested for a little while. The minister made a grand and moving picture of the assembling together of the world's host at the millennium,²⁰⁾ when the lion and the lamb should lie down together, and a little child should lead them. But the pathos, the lesson, the moral of the great spectacle, were lost upon the boy; he only thought of the conspicuousness of the principal character before the onlooking nations; his face lit with the thought, and he said to himself that he wished he could be that child, if it was a tame lion.

Now he lapsed into suffering again, as the dry argument was resumed. Presently he bethought him of a treasure he had, and got it out. It was a large black beetle with formidable jaws—a «pinch-bug» he called it. It was in a percussion-cap box. The first thing the beetle did was to take him by the finger. A natural fillip followed, the beetle went floundering into the aisle and lit on its back, and the hurt finger went into the boy's mouth. The beetle lay there working its helpless legs, unable to turn over. Tom eyed it, and longed for it; but it was safe out of his reach.²¹⁾ Other people, uninterested in the sermon, found relief in the beetle, and they eyed it too.

végigdünnyögött egy fejtegetésen, amely olyan unalmas volt, hogy nem egy fej lassan-lassan bólogatni kezdett — és pedig olyan fejtegetés volt, amely végtelen tűzsei és kénkövei foglalkozott s a sors által előre kiválasztottakat olyan kis társasággá apasztotta le, amelyet alig érdemes megváltani. Tom megszámolta a predikáció lapjait; templom után mindig tudta hány lap volt, de ritkán tudott valami egyebet a beszédekből. De ez alkalommal valóban érdeklődött egy kis darabig. A lelkész nagy megható képet rajzolt arról, mint gyűlnék össze a világ seregei a millenniumkor, mikor az oroszán meg a bárány együtt feküsznek le és egy kis gyermek vezeti őket. De a hatalmas látvány páthosza, tanulsága, erkölcsi magyarázata elvesztek a fiura nézve; csupán a főszemélynek az őt néző nemzetek előtti hirességére gondolt; arca fölragyogott e gondolatra s azt mondta magában, hogy szeretné, ha ő lehetne az a gyermek, föltéve ha az az oroszán szelíd.

Most ismét visszaesett a béketűrésbe, amint a száraz fejtegetés folytatódott. Kis idő múlva eszébe jutott, hogy egy kincse van, és kivette azt. Nagy fekete bogár volt, félelmetes állkapcsokkal — «csipő-bogár»-nak nevezte. Egy kapszli-skatulyában volt. A bogár első dolga volt a fiut ujjánál megfogni. Egy egészséges fricska következett, a bogár ficánkolva a templom oldalhajójába jutott és hanyat esett, és a megsértett ujj a fiu szájába került. A bogár ott feküdt tehetetlen lábait mozgatva és képtelen volt megfordulni. Tom szemmel tartotta és vágyódott utána; de a bogár tőle elérhetetlen biztonságban volt. Mások is, kiket nem érdekelt a predikáció, vigasztalást találtak a bogárban és szintén szemmel tartották.

Presently a vagrant poodle dog came idling along, sad at heart, lazy with the summer softness and the quiet, weary of captivity, sighing for change. He spied the beetle; the drooping tail lifted and wagged. He surveyed the prize; walked around it; smelt at it from a safe distance; walked around it again; grew bolder, and took a close smell; then lifted his lip and made a gingerly snatch at it, just missing it; made another, and another; began to enjoy the diversion; subsided to his stomach²²) with the beetle between his paws, and continued his experiments; grew weary at last, and then indifferent and absent-minded. His head nodded, and little by little his chin descended and touched the enemy, who seized it. There was a sharp yelp, a flirt of the poodle's head, and the beetle fell a couple of yards away, and lit on its back once more.

The neighbouring spectators shook with a gentle inward joy, several faces went behind fans and handkerchiefs, and Tom was entirely happy. The dog looked foolish, and probably felt so; but there was resentment in his heart, too, and a craving for revenge. So he went to the beetle and began a wary attack on it again; jumping at it from every point of a circle, lighting with his fore paws within an inch of the creature, making even closer snatches at it with his teeth, and jerking his head till his ears flapped again.

But he grew tired once more after a while; tried to amuse himself with a fly but found no relief; followed an ant around, with his nose close to the floor, and quickly wearied of that; yawned, sighed, forgot the beetle entirely, and sat down on it! Then there

Nem sokára egy kóbor pudlikutya jött lebzselve arra, szíve mélyéig szomoruan, a nyári langyosságtól és nyugalomtól lustán, belefáradva a fogságba, változás után sóhajtva. Fölfedezte a bogarat; a lehorgadó farkát fölemelte és megcsóválta. Megvizsgálta a prédát; körülsétálta; hozzászagolt biztos távolságból; ismét körülsétálta; nekibátorodott és közelebbről megszagolta; aztán fölhozta az ajkát és óvatosan hozzákapott, s épen csak hogy elhibázta; mégegyszer és mégegyszer hozzákapott; kezdte élvezni az időtöltést; leereszkedett a hasára a bogárral két mancsa közt és folytatta kísérleteit; végre unott, aztán közömbös és szórakozott lett. Feje bólogatott és lassanként állalereszkedett és megérintette az ellenséget, amely megragadta. Egy éles vakkantás, az uszkár fejének gyors mozgása és a bogár pár yardnyira lepoitlyant és ismét hanyat esett.

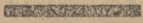
A szomszédos nézők gyöngéd belső örömtől rázkódtak, több arc legyező és zsebkendő mögé tűnt — Tom pedig tökéletesen boldog volt. A kutya szégyenkezni látszott s talán így is érzett; de neheztelés is volt a szívében, meg bosszura vágyódás. Hát ismét a bogárhoz ment és megfontolt támadást kezdett megint ellene, felé ugorva egy kör minden pontjáról, mellső lábaival az állattól egy hüvelyknyire leszállva, sőt fogaival közelebbről is hozzákapva és fejét rázva, míg a fülei ismét lelógtak.

De ismét belefáradt egy idő múlva; megkísérlette egy léggel szórakozni, de nem talált vigasztalást: helyről-helyre követett egy hangyát, orrával közel a padlóhoz és gyorsan beleunt; ásított, sóhajtott, egészen elfelejtkezett a bogárról és ráült! Aztán a gyötre-

was a wild yelp of agony and the poodle went sailing up the aisle; the yelps continued, and so did the dog; he crossed the house in front of the altar; he flew down the other aisle; he crossed before the doors; his anguish grew with his progress, till presently he was but a woolly comet moving in its orbit with the gleam and the speed of light. At last the frantic sufferer sheered from its course, and sprang into its master's lap; he flung it out of the window, and the voice of distress quickly thinned away and died in the distance.

By this time the whole church was red-faced and suffocating with suppressed laughter, and the sermon had come to a dead standstill. The discourse was resumed presently, but it went lame and halting, all possibility of impressiveness being at an end; for even the gravest sentiments were constantly being received with a smothered burst of unholy mirth, under cover of some remote pew-back, as if the poor parson had said a rarely facetious thing. It was a genuine relief to the whole congregation when the ordeal was over and the benediction pronounced.

Tom Sawyer went home quite cheerful, thinking to himself that there was some satisfaction about divine service when there was a bit of variety in it. He had but one marring thought; he was willing that the dog should play with his pinch-bug, but he did not think it was upright in him to carry it off.

lem vad vonítása hallatszott és az uszkár röpülve ment az oldalhajón föl; a vonítás folytatódott és a kutya is tovább száguldott, keresztbe az épületen az oltár előtt; leröpült a másik oldalhajón; keresztbe el az ajtók előtt; gyötrődése haladásával együtt nőtt, míg nemsokára csak egy gyapjas üstökös volt, mely pályáján a fény csillogásával és gyorsaságával halad. Végre a dühöngő szenvedő letért útjáról és gazdája ölébe ugrott; ez kidobta az ablakon és a szenvedés hangja gyorsan elhalványult és elhalt a távolban.

Ekkorára az egész templom kivörösödött és fuldoklott az elfojtott nevetéstől, a prédikáció pedig holt pontra jutott. Az előadás azonnal folytatódott, de sántítva és tétovázva, a hatásosság minden lehetőségének vége lévén; mert a legkomolyabb érzelmeket is állandóan szentségtelen vidámság elfojtott kitörésével fogadták valamely távoli templomi-szék támlájának védelme mögött, mintha a szegény pap valami szokatlanul tréfás dolgot mondott volna. Igazi megkönnyebülés volt az egész gyülekezetnek, mikor a tűzpróba véget ért és az áldás elmondatott.

Tom Sawyer egészen jókedvűen ment haza, gondolva magában, hogy van valami kárpótlás az istentiszteletben, ha egy csepp változatosság van benne. Csak egy bántó gondolata volt: szívesen beleegyezett, hogy a kutya játsszék csipő-bogarával, de nem gondolta, hogy tisztességes volt tőle, magával vinni azt.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Hungaria könyvnyomda és kiadóüzlet nyomása Budapest

Jegyzetek.

¹ *to hang fire* = (fegyvernél) *nem mindjárt elsütni* átvitt értelemben: *határozatlan lenni, vártni magára, vonakodni*. — ²) minden társaság nélkül, kivéve egy elemésztetlen ebédet. — ³) *to touch and go* = valamit röviden és élénken tárgyalni. — ⁴) tökéletes forgásban volt. — ⁵) *to make head against* = *ellenszegülni* valakinek, vagy valaminek, *kihívni, megtámadni*. — ⁶) *to close-reef* = vitorlánhajó minden vitorláját bevonni. — ⁷) *walking shoe* = kimenő, utcai cipő, ellentétben: *house-shoe* = *slipper* = papucs. — ⁸) fölrázta az indulatomat. — ⁹) kezeimre és térdeimre. — ¹⁰) *alive* = élő, életben, élénk; *zsufoltan tele*. — ¹¹) *to glance* = itt: surolni, horzsolni, érinteni. — ¹²) *Sunday-school* = vasárnapi iskola, amely hittant tanít. — ¹³) *to sap* = árkol, aknáz; *dry* = száraz; *to sap dry* = árokkal vizet levezetni, szárítani. — ¹⁴) *to be drowned* = elárasztva, vízbe fojtva lenni. — ¹⁵) *to sweep* = itt: büszkén jár. — ¹⁶) *a Sabbath day's journey* = kis távolság, amennyire a zsidóknak szombatn menni szabad volt. — ¹⁷) *doom* = ítélet, végítélet; *crack* = csattanás, ropogás, durranás; *crack of doom* = *a végítéletet jelző hang*. — ¹⁸) hivatalosan el nem ismert (disszidens) prot. egyház lelkésze. — ¹⁹) *The Adventures of Tom Sawyer* magyar fordításban az ifjúság számára átdolgozott kiadása *Tamási urfi kalandjai* c. alatt ismeretes. — ²⁰) Krisztus ezeréves birodalma; átvitt értelemben: a világbéke eljövendő korszaka. — ²¹) *reach* = elérés, távolság; *it is out of my reach* = nem érem el. — ²²) gyomor.

Kettős magánhangzók: *ai* = éj (*day: déj*); *au*, *aw* = â (hosszú magyar *a*, *cause: khâz*, *law: lâ*), *ea*, *ee* = í (*sea: szí*, *beef: bíf*), *ew* = jú (*few: fjú*), *oa* = ó (*road: ród*), *ou*, *ow* = au (*house: hausz*, *how: hau*). A szó végén az *e* néma (*cane: khéju*). Az *y* kiejtése az *i*-ével egyezik.

Mássalhangzóknak a magyartól eltérő ejtése: *c* az *a*, *o*, *u* és mássalhangzók előtt = *kh*, egyébként = *sz* (*comic: khamik*, *cider: szájdör*); *cc* = *k*, illetve *ksz* (*account: ekaunt*, *accident: ekszident*); *ch* = *cs* (*chin: csin*); *g* többnyire *g*, néha *dzs* (*god: gad*, *give: giv*; *engine: endzsín*); *j* = *dzs* (*jest: dzseszt*); *k* = *kh*, *t* = *th*, *p* = *ph*. Az *r* vagy olyan mint a magyar, vagy a szó végén és mássalhangzó előtt egészen elnémul (*rarity: reriti*, *hard: hád*). Az *s* két magánhangzó között = *z*, egyébként *sz* (*rose: róz*, *yes: jesz*); *u* előtt és a *sion* hangcsoportban = *zs* (*treasure: trezsör*, *vision: vízsn*), *sh* = *s* (*fish: fis*); *t* a *tion* hangcsoportban *s* (*nation: néjsn*). A *th*-nak kétféle ejtése van, az egyik olyan mint a magyar *sz*-é, a másik mint a *z*-é, avval a különbséggel, hogy az angolban a *nyelv hegye a két fogisor közé kerül* (*thin: szin*, *father: fázör*). A *w* úgy ejtendő, mint a *v*, csak mind a két ajkat össze kell csücsöríteni (*wife: vájf*). Az *y* mint mássalhangzó = *j* (*yes: jesz*).

Igen sok hangcsoportban az egyik-másik mássalhangzó néma, péld. *mb* = *m*, *bt* = *t*, *kn* = *n*, *wr* = *r*.

Ezek természetesen csak a legfontosabb szabályok, melyek alól számos a kivétel. A helyes kiejtést, illetve olvasást nem lehet szabályokból megtanulni.

EDDIG MEGJELENTEK.

Angolul és magyarul:

- Chesterton: *The eye of Apollo* (17)
Collins: *A Pair of Gloves* (11)
Dickens: *The Sexton* (7)
Kipling: *The Butterfly* (15)
Mark Twain: *A restless Night* (23)
Poe: *The Masque of the Red Death* (5)
Wells: *The Star* (9)
Wilde: *The Happy Prince* (1)
Wilde: *The Model Millionaire* (13)
Wilde: *The Selfish Giant* (21)

Franciául és magyarul:

- Ealzac: *Le Bourreau* (10)
Baudelaire: *Petits Poèmes en Prose* (14)
France: *La Messe des Ombres* (8)
France: *Le Jongleur de Notre-Dame* (22)
Gautier: *Le Pied de Momie* (12)
Lemaitre: *La Sirène* (6)
Maeterlinck: *Sur la Mort d'un Petit Chien* (18)
Maupassant: *Deux Amis* (16)
Maupassant: *La Parure* (3)
Mérimée: *Le Corse (Mateo Falcone)* (24)

Olaszul és magyarul:

- Boccaccio: *Lisetta* (4)
D'Annunzio: *Cincinnato* (20)

Németül és magyarul:

- Hoffmann: *Der Vampir* (2)
Keller: *Die Jungfrau als Ritter* (19)

Kétnyelvű Klasszikus Könyvtár

Szerkeszti: Király György és Trócsányi Zoltán

1. Wilde: *A Boldog Herceg.* (Angolból Honti R.)
2. Hoffmann: *A vampir.* (Németből Trócsányi Z.)
3. Maupassant: *Az ékszer.* (Franciából Baranyai Z.)
4. Boccaccio: *Lizetta.* (Olaszból Honti R.)
5. Poe: *A Vörös Halál álarca.* (Angolból Király György.)
6. Lemaitre: *A szirén.* (Franciából Velledits L.)
7. Dickens: *A sírásó.* (Angolból Wildner Ö.)
8. France: *Az árnyak miseje.* (Franciából Lehel I.)
9. Wells: *A csillag.* (Angolból Király Gy.)
10. Balzac: *A hóhér.* (Franciából Siklóssy P.)
11. Collins: *Egy pár keztyű.* (Angolból Benedek M.)
12. Gautier: *A mumia lába.* (Franciából Zolnai B.)
13. Wilde: *A minta-milliomos.* (Angolból Honti R.)
14. Baudelaire: *Kis költemények prózában.* (Franciából Szabó L., átnézte Babits Mihály.)
15. Kipling: *A pillangó.* (Angolból Czobor B.)
16. Maupassant: *Két barát.* (Franciából Trócsányi Zoltán.)
17. Chesterton: *Apolló szeme.* (Angolból Schöpflin Aladár.)
18. Maeterlinck: *Egy kis katya halálára.* (Franciából Lányi Sarolta.)
19. Keller: *A szent szűz mint lovag.* (Németből Trócsányi Z.)
20. D'Annunzio: *Cincinnati.* (Olaszból Zambra A.)
21. Wilde: *Az önző óriás.* (Angolból Király Gy.)
22. France: *Miasszonyunk bohóca.* (Franciából Fóthy J.)
23. Mark Twain: *Nyugtalan éj.* (Angolból Reichard P.)
24. Mérimée: *A korzikai.* (Franciából Velledits L.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

2071 ILO 13

